

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Macario patriarcha Antiocheno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

Terenti, & Aphricane, & Pompei, & Maxime, serui Dei altissimi, consurgite, & cor-
pora vestra curate. Et accedens angelus, tetigit catenas eorum, & ceciderunt. Et ecce
mensa coram ipsis benè instructa. Et dixit ad illos angelus: *Quiescite, & cibum capite,*
quem vobis Christus misit. Sancti autem, Christo collaudato, comederunt. At custo-
des, splendore perspecto, ingressi sunt, vt viderent, quid illud esset: & inuenerunt eos
gaudentes: & præfecto rem nunciârunt. Qui postridiè eos ad tribunal adduci iussit: &
Nondùm, inquit, supplicijs edocti estis, vt ab amentia vestra discedatis, & dijs immole-
tis? Respondit Terentius: Stultitia hæc nobis erit & omnibus qui diligunt Deum. Quod
enim stultum est Dei, sapientius est hominibus: nam hominum sapientia, apud Deum
stultitia est. Stulti amentes esse mus, si, relicto Deo, dæmones, quemadmodùm tu facis,
adoraremus. Quibus verbis Præfectus iratus, iussit eos vngulis lacerari. Dum autem id
fieret, illi precabantur Deum, dicentes: Iesu Christe fili Dei viuentis in secula, lumen
Christianorum, spes nostra certissima, præsto sis nobis, & fer auxilium: & nè confun-
das nos propter sanctum nomen tuum. Christi igitur ope subleuati, cruciatus non sen-
tiebant.

Itaque iussit eos Præfectus in carcerem retrudi. Et conuocatis omnibus ferarum in-
cantatoribus, imperauit, vt sauas omnes feras & crudeles, quas haberent, aspides & vi-
peras afferrent, & eum ipsis includerent. *Quæ quidem feræ ad pedes eorum acceden-*
tes, eos nihil omninò lædebant. Sancti verò confidentes, psallebant, & Deum col-
laudabant. Cumque tribus diebus & tribus noctibus cum sanctis inclusæ mansissent,
quarto die sub noctem misit Præfectus, qui viderent, vtrum à feris consumpti essent.
Sed qui missi fuerant, ad carceris fores appropinquant, audiebant eos psallentes &
collaudantes Deum. Cumque diligentius vellent intueri, quid ageretur, carceris tectum
conscendentes, sanctos viderunt, qui confidebant, & angelum Dei stantem ante fa-
ciem ferarum, & nè ad eos appropinquarent, prohibentem. Et Præfecto celeriter, quæ
viderant, nunciârunt. Summo igitur manè sedit in tribunali, & iussit, vt incantatores
feras suas fumerent: & sancti ad tribunal adducerentur. Incantatores igitur cum ad
carceris ostium incantationibus suis feras aduocarent, illæ non audiebant. Sed cum o-
stium carceris apertum ab illis esset, vno omnes impetu egredientes, quoscumque na-
ctæ sunt homines, occiderunt, & in solitudinem profectæ sunt. Tum custodes ad Præ-
fectum sanctos adduxerunt. Qui cum eos nulla in parte læsos adspiceret, furore con-
citatus, eos capite damnauit. Sancti autem egressi sunt læti, canentesque dicebant: Li-
berasti nos, Domine, ab ijs, qui nos affligebant, & qui oderant nos, confundisti. Ministri
verò, eductis gladijs, fecerunt imperata. Atque ita sancti in Christi confessione, marty-
rij palmam acceperunt.

Eorum autem corpora rectè componentes viri religiosi, in loco, qui duobus pas-
suum millibus ab vrbe distabat, sepeliêrunt, ad gloriam Saluatoris nostri Iesu Christi,
qui viuuit & regnat in secula seculorum, Amen.

VITA S. MACARII PATRIARCHÆ ANTIO- CHENI, IVSSV SIGERI ABBATIS SCRIPTA ANNO SA-

lutis 1067. sed author nomen suum suppressit. Plerisque autem locis & stylus
mutatus est, & quæ redundare visa sunt, redacta in compendium
per F. Laurentium Surium, sed ita tamen, vt nihil desit
de historiæ integritate.

10. Aprilis.

Patria S.
Macarij.

Parentes.

Emma regalis, quam non artificis manus, sed omnium ar-
tifex Deus in suo reposuit diademate, Armeniæ decus, pa-
rentum gloria, beatus puer Macarius, nobilissimo apud
Armenos stemmate ortus est: quippe cuius maiores om-
nes ab omni hominum memoria præcipua fuere nobili-
tate, nec inter eos facile quispiam degener repertus est. Pa-
rentes habuit Michaëlem & Mariam, multa quidè gene-
ris claritudine insignes, sed quibus non minùs splendoris
& ornamenti accesserit ab optimis moribus nati ex ipsis
filij clarissimi. Ea autem tempestate ille in lucem editus
est, quando Macarius maior, magnæ sanctitatis vir, Antio-
chenam

chenam ecclesiam gubernabat, stabilis columna regni, & firmamentum totius Ecclesie. Qui cum Macarij huius, de quo nobis sermo textitur, esset consanguineus, eum è baptisimatis fonte suscepit, suumque illi nomen imponens, Macarium voluit appellari: & quia grandæuus erat, fractusq; iam senio, parentis loco eum apud se retinuit nutriendum atque instituendum, vt posset ipse iam propemodum deficiens, in hoc aliqua ratione instaurari atque renouari. neq; eum spes fefellit. Traditus quippe Macarius puer artium liberalium studijs, suo profectu voto sui antistitis abundè respondit. Impleuit quoque eum Dominus spiritu sapientiæ, & peracre illi contulit ingenium, quo facillè consecutus est disciplinas liberales omnes, quibus Græcia Armeniaq; pollebant. Matutinas horas accuratè expendit, pigritia & segnitie omni prorsus profligata. Cumq; iam adoleuisset, solito studiosius visus est se componere ad imitationem beati antistitis Macarij, animo cælestia meditari, mundi illecebras fugere, æterna appetere, studiumq; omne, quod antea in literarum studia contulerat, in religionis actibus ponere, rumores vulgi pro nihilo putare, totumq; se diuino cultui mancipare.

Progressus
in literis.

Adolescens
vt se gessit.

Lætabatur his Macarius senior, cernensque eius in pietate, sapientia & bonis moribus profectum, toto cæpit pectore in id incumbere, vt eum posset habere successorem. Itaque conuocat Clerum & proceres, itemq; plebem, exponit eis ætatis suæ plurimos annos, orat vt prospiciant ecclesie de idoneo successore, ait se lætiori animo mortem opperiturum, si ecclesie Antiochenæ de bono pastore sit prouisum. Commendat illis à se nutritum atque eruditum Macarium, ait si ipsis non displiceat, sibi gratum esse, vt is eligatur: nec tamen se illis quicquam velle præiudicare, quò minus sua in eligendo pastore libertate vtantur.

Hæc & id genus alia cum ille dixisset, quia res diuinitus gerebatur, omnes illi vnanimiter assentiunt, cupiuntque Macarium iuuenem in beati senis throno collocari. Obiit deinde sanctus pater, & ei succedit Macarius, moribus honestus, & in iuuenili ætate iam permaturus. Non illum mutauit tantus honor, sed incredibilem præ se tulit mansuetudinem & humilitatem. Induxit enim in animum, vt omnibus omnia fieret, quò plures faceret saluos. Ante omnia verò dilexit decorem domus Dei & locum habitationis gloriæ Dei. Comitatus è inerat cum grauitate coniuncta, in hominum frequentia hilaritas non absq; decoro, denique in cunctis actionibus memorabilis honestas. Præcipua autem illi cura & intentio erat, vt Ecclesie suæ & munimento & ornamento foret. Sermo illi erat sale conditus, populoque gratissimus. Nec poterat de illo dici, quod de quibusdam Dominus ait, Dicunt, & non faciunt, nam seipsum subditis suis viuendi exemplum præbebat. Caduca omnia duxit pro nihilo: cumque animo omnia prospiceret, nihil potuit ei subitum aut improuisum accidere. Conciones eius non erant inanes, sed aut suadebat, aut admonebat, aut consolabatur, aut præcipiebat. Iram animo non retinebat, sciens magnum & honestum vindictæ genus esse ignoscere, magnamq; vindictam esse, vindicari potuisse. Didicerat iam seipso contentus esse. Qui autem si-
bi ipsi satis est, vt dici solet, is cum diuitijs natus est.

Fit Patriar-
cha Antio-
chenus.

Sermo
eius.
Matt. 23.

Conciones.

Victus ei erat parabilis, non qui voluptati esset, sed qui corpus tenuiter sustentaret. Vitia detestabatur ipse quidem, neque tamen aliorum esse voluit aut curiosus scriptator, aut acerbus repræhensor, sed sine exprobratione castigato, & erroris veniæ facilis dator. In iudicando maiorem quam in sermone præ se ferebat seueritatem, vltor elemens, sæuitiæ hostis. Tardus ad iram, pronus ad misericordiã: in aduersis firmus, in prosperis humilis & cautus. Virtutes haud minori studio occultabat suas, quam solent alij sua vitia. Vanam gloriam planè contempsit. Omnibus prodesse, nulli nocere, nocentes verò etiam arcere studuit. Inter lætissimos conuiuias lætior ipse, frequenter abstinuit. Molles & delicatas vestes, quibus quandoque vsus fuerat, asperrimis camelo-
rum pilis permutauit, vilemque se tunicam induit. Lectuli mollitiem vehementer as-
pernatus, balneis vix vnquam vsus est. Sed nimium prolixi futuri sumus, si eius virtutes omnes accuratè describere velimus. Quando precibus clam vacabat, pro consuetudine sudarium secum ferebat, quo largiter manantes tergeret lachrymarum vndas: eratque illud solum earum lachrymarum & precum conscium, quas vir sanctus fundebat pro peccatis & salute totius mundi: nec potuit esse virtutis expers, quòd tot fuerat infusum lachrymis. Fuit in beati viri domo Theodorus quidam leprosus. (Nam tales ei & familiares, & non mediocri curæ erant) Qui cum præ ceteris & lepræ morbo & inopia premeretur, diuque de ratione sanitatis recuperandæ secum cogitasset, tandem in mentem ei incidit salubre consilium, quod ei fides non dubia suggessit. Nec ta-

Victus eius.

Vestes.
Lectus.

Gratia la-
chrymarum.

Leprosi ei
familiares.

Leprosus men ausus fuit indicare episcopo desiderium suum, sed tacitus abiit ad Ecclesiam, in qua ille orare consueverat, & sudarium eius admouit lepræ suæ. Non tulit illa vim sudarij, sed probatæ fidei perhibens testimonium, cessit pulsa meritis lachrymarum. Tum verò ille iam ceu nouus homo audebat ad stare viro Dei, Deoque & illi gratias agere. Cernere licebat in sancti Pontificis domo, quasi nitentes quasdam gemmas, pauperes Christi, variisque oppressos morbis, cæcos, surdos, claudos: quos quotidie eo properantes, vt ab eo stipem acciperent, vir pius duplici beneficio prosequeretur. Quicumque enim ab eius sanctis manibus accipiebant cibum vel potum, illicò reualefcebant: & quotquot obtinere poterant aquam, qua manus suas abluisset, integram reportabant sospitatem.

Multos His autem & eius generis alijs rebus admirandis quanto vir beatus magis pollebat, tanto se in omnibus & indigniorem arbitrabatur, & humiliorem exhibebat, non aliter se gerens, quàm si horum esset planè ignarus. Crescebat interim fama sancti ratis eius: Deoque ab omnibus offerebantur gratiarum actiones, viro Dei laus & gloria accedebat cumulator in dies, maiorque ad ipsum existerat hominum concursus. Quem ille modis omnibus declinare volens, nè sancti spiritus charismata, humilitate parta, per superbiam & arrogantiam amitteret, seipsum ad perfectiora maioraque sanctitatis studia cœpit incitare. Vilescebat ei, quicquid hic mundus charius amplectitur, honores, dignitates, opes & copix. Non radiabant in domo eius gemmæ & margaritæ nitentes, sed versabantur ex cæcis videntes, ex claudis ambulantes, è famelicis satiati panibus. Non anteibant illum scutati & sericati, sed

Pauperib. inopes & miseri, eius benignitate recreati. Illis enim omnia sua distribuit, eosque in hac vita voluit habere hæredes facultatum suarum, ne perderet vitæ futuræ hereditatem. Cumque nihil iam ei reliquum esset, præter pontificiam dignitatem, eam quoque transtulit in Eleutherium venerabilis memoriæ virum, episcopali duntaxat benedictione sibi retenta. Atque ita nudatus terrenis omnibus, & inter ceteros pauperes ipse quoque pauper Christi effectus, exit è finibus patriæ suæ, relictisque omnibus sequitur Christum. Nec retinetur charissimorum affectu parentum, quos summo affecit dolore eius inopinatus recessus: non illorum cognatorumque diuitiæ & gloria, non sedes insignis Antiochenæ Ecclesiæ, ad quam vt erat diuina vocatione electus: ita in ipso flore iuuentutis causâ amoris eius, qui ipsum elegerat, illa se abdicauit. Adiunxit autem sibi quatuor eiusdem deuotionis fideles viros, Iohannem, Petrum, Dauidem & Constantinum, qui ab infantia sub iugo religionis CHRISTO militauerant.

Adit terrâ Cum his igitur iter ingressus, ante omnia terram promissionis petijt, vnde humani generis est orta redemptio: non inuitus ipsam quoque pro redemptore subiturus mortem, si res poscere videatur. Ibat vtrò in exilium spontè susceptum, vt expeditior posset proficisci in patriam cælestem: sed, vt dixi, primò adijt terram, Domini Saluatoris præsentia quondam insignitam, voluitque videre Capharnaum, miraculorum Domini familiarem, & omnem lustrare Galilæam, Hermonijm quoque & torrentem Cisson, vbi superatus est Sisara, itemque Naim, in cuius portis suscitatus est filius viduæ. Tum etiam desertum inueni, vbi de quinq; & septem panibus quinque & quatuor hominum millia saturata sunt: in Cana, vbi aquæ sunt mutata in vinum, veram degustare vitem, videreque Nazareth, iuxta nominis sui interpretationem totius florem Galilææ: in Samaria Iohannis Baptiste, Helisæique & Abdiæ venerari cineres, Amos quoque prophetam, buccina pastorali in sua rupe clangentem, conspiceri. Inde pastorum caulas pèrgere, in spelæo Dauid orantem, fluenta Iordanis ex lauacro Domini puriora attendere, videre Lazarum fascijs colligatum de monumento prodire, in monte Oliueti cum Domino ascendente votis & animo subleuari, locum ligni sanctæ Crucis exosculari & lambere, speluncam Saluatoris intrare, & in sepulcro Domini tandiù desiderato, peccata tum sua tum totius orbis plangere. Anteuertit autem fama venientem, & iam vsque ad aures sancti Patriarchæ Iohannis peruenerat. Vbi autem aduenit, Hierosolymitani eum officiosè exceperunt, & à sancto patriarcha honorificè retentus, aliquandiù illic moratus est. Delectabat enim eum dormitorium Saluatoris, & locus Caluarix, vbi Dominus noster crucifixus, salutaris occubuit victima pro omnium redemptione: delectabat etiam eum cum Iudeis de illorum perfidia verba miscere, & cum Saracenis congredi, si quem illorum posset ab errore reuocare.

Et qui.

DE S. MACARIO PATRIARCHA ANTIOCH.

Et quidem haud difficulter confutare eos potuit inuictus veritatis assertor, facili-
leque vicit iustus impios, doctus indoctos, & quia mortem contempsit, sua instantia,
illorum errores perspicue prodidit: at tamen resistebant illi, & cum verbis eum su-
perare non possent, intentabant minas & verbera, vt eum in suam sententiam per-
traherent. Ille vero neque cæsus cedit, affectus supplicij, insistit sanis admonitioni-
bus. Et valde quidem atrociter toto corpore ab illis nefarijs hominibus laniatus, ita
vt etiam propè nuda ossa apparent, non tamen quicquam de sanctæ prædicationis
studio remisit. Auellitur inde à socijs suis, duciturque in medium impiæ multitudi-
nis, nolensque illis cedere, mittitur in custodiam, ibique instar crucis, cuius gloriam
prædicabat, in terra extenditur, clavis configitur, sed reijciente terra clauos, vincu-
lis adstringitur, saxum ignitum nudo eius pectori imponitur, custodibusque adhibi-
tis, illic relinquatur. Ille carceris tenebris mirifice lætatur, spe cælestium præmio-
rum animatus: nec deest Christus militi suo, sed ergastuli atram noctem cæleste lu-
men illustrat, humi iacentem diuina erigit miseratio, pœnisque absolutum angeli-
ca fouet consolatio, inter cætera etiam prædicens hostium eius breui futuram con-
uersionem.

677
Verbera-
tur ab infi-
delibus.

Mittitur in
carcerem.

Diuinitus
cripitur.

Procedit ille deinde ex carcere in publicum, stupent Iudæi, mirantur Saraceni, &
tum illum, tum sese mutuo respectantes, tanta rei nouitate stant attoniti. Iubent au-
tem acciri custodes carceris, à quibus dū audiunt lucem cælitus emissam, visitationem
angelicam & beati viri curationem & absolutionem diuinam, compunguntur corde,
& tandem assentiunt veritati, verbiq; Dei ministram venerantur, veniam petierint, &
Christianæ religionis doctrina imbui optarint, Nihil ille cunctatus, prædicat Christum,
& quæ sunt fidei Christianæ, inter cætera docens, nō parere aditum in regna cælorum,
nisi ijs, qui renascantur ex aqua & spiritu sancto. Amplectuntur illi fidem, & regene-
rantur in Christo, quotquot erant prædestinati ad vitam æternam.

Eius hostes
conuertun-
tur.

Iohan. 3.
Act. 16.

Istuc vero vbi per regionem illam rumor sparsit, multi ad eum concurrunt: cu-
piunt alij talem videre doctorem, alij eius salutarem haurire doctrinam. Offerunt au-
tem ei Euty chianum quendam, inter Saracenos nobilem, ab anno ætatis eius nono,
vt ipsi quidem asserunt, vsque ad senectutem surdum pariter & mutum. Ex huius
curatione volebant capere doctrinæ eius experimentum. Erant vero etiam eius dex-
teræ manûs digiti arefacti. Itaque rogabant pro illo sanctum virum, ille porro roga-
bat Deum, nec est passus repulsam. Audit Saracenus seipsum absolute loquentem,
arida manus suam facit officium, idemq; ipse cum permultis alijs saluari expiatus la-
uacro, Dominum benedicit. Hoc miraculum paucis postea fuit occasio in Christum
credendi, & eius præfulem magnifice celebrandi. Non hic opus est multis ostendere,
quàm in disputatio subtilis, in scripturis explanandis syncerus & perspicax fuerit, cum
id quibus possit animaduertere, tam ex Iudæorum & gentilium conuersione, quàm
conuerforum in suscepta fide confirmatione.

Surdus &
mutus cu-
rantur.

Postquam autem vir sanctus Dominicæ passionis, resurrectionis & ascensionis,
aliaque loca sacra bene perlustrauerat, Iohanni Patriarchæ cæterisque fidelibus vale-
dixit, & cum socijs suis iter susceptum profecutus est. In tanta autem terrarum vasti-
tate nullus ei placuit ad manendum locus, nisi vbi posset ignotus & obscurus degere.
Sed eius clarissimi parentes molestissimè ferebant talis tantique filij solatijs se destitui.
Mittunt itaque nuncios, qui itinera obseruent, adduntq; mandata, quæ perferant ad
virum beatum, quibus & preces iunctæ erant, quæ ad manendum inuitarent, & minè,
quæ compellerent. Iubebant, si blandis verbis reduci non posset, vim adhiberent, &
cum iniuria vel iniuriam reuocarent ad suos. Abeunt nuncij, incidunt in sanctum vi-
rum eiusque comites, gradiunturq; cum illis, & mutuos inter se sermones conferunt:
deinde exponunt nuncij mandata, amicorum vota, parentum suspiria: aiunt admira-
ri Armenios, cur ita fugere voluerit, indicant Syrorum erga ipsum studium & bene-
uolentiam, Antiochenæ sedis dignitatem, multa que alia, quibus se illum si cedere posse
sperabant. Ille vero nihil his permotus, comiter & iucundè respondebat, ambiguus eos
sermonibus suspensos tenens. Sed cum cernerent illi, nihil eum de cœpto remittere
itinere, violentas admouent manus, retrahuntque nolentem, erant enim numero &
viribus superiores. Sed ecce adest virtus diuina, quæ alios cæcitate percutit, aliorum
extensa in Episcopum brachia in aère detinet, omnium equos in fugam compellit.
Non deest illic ridendi materia, si adfuissent derisores. Stant illi stupefacti, nec quic-
quam

Vim ei in-
ferunt pa-
renti nuna-
cij, sed ex-
cæcantur.

quam vident, deponere non possunt temerè erecta brachia, audiunt loquentes, & in-
terpellare non audent. Pœnitent iniuria affectis virum beatum, prociidunt coram il-
lo, & cum multo eiulatu pctunt se sibi restitui. Ille verò iniuriæ iam immemor, apud
CHRISTVM pro eis intercedit. Scipioni, quem manu gestabat, parvam crucem
imposuerat: quæ illi & iter agenti, & vigilanti & dormienti, & quidlibet agenti sem-
per præstò erat. Eam cum crexisset contra illos, laxabantur brachia rigida, & ab oculis
caligo omnis abscessit. Tum verò iussit eos quamprimùm abire, renunciareque suis,
vt desinant lugere ad cælestis patriæ gaudia irrevocabiliter properantem. Repetunt
illi mox Armeniam, Macarius cum suis tendit ad Occidentem, miraculis in itinere
coruscans.

Fortè autem obviàm habuit quosdam Ierusalem petentes, & in ijs cæcum vnum:
qui cum esset pauper & mendicus, comitum suorum magnam in se experiebatur hu-
manitatem, qui per vices ei manum præbentes, secum illum ducebant. Videns autem
eum sanctus Patriarcha, ait illi: Quonam tendis? Respondit: Hierosolymam cum his
vellem adire Domine, si Dominus permisisset. Tum episcopus lachrymans, & intra se
Dominum orans, crucem, quam gestabat, oculis cæci applicuit. Flebant verò pariter
omnes, qui illum flentem cernebant: quibus ait: Fratres, inuocate Dominum me-
cum, non enim ambigere debemus, cum in nomine eius congregati simus, quin ille
sit in medio nostrum. Vbi verò adest Christus verum lumen, nemo potest remanere
obscurus. Eius ergò gratia illuminare dignetur etiam hūc cæcum. Vix ille verba com-
pleuerat, & cæcus adspicit cæli lumen, ducemque deinceps non requirens, proficisci-
tur lætus Hierosolymam, comites suos antecedens. Peruenit deinde beatus Patriar-
cha ad locum quendam, vbi nulla erat aquæ copia. Tentabant socij eius locis per-
multis, si possent fodiendo humum aquam elicere, sed frustra. Humus natiua sterili-
tate damnata, quod non habuit, de se præbere alijs non potuit. Tandem conferunt se
ad deprecandum sanctissimum Patriarcham, audiuntque ab eo: Nihil deest, filii,
Deum timentibus, nobisque de eius misericordia præsummentibus, nec deest aqua ad
potandum, nec fons vitæ credentibus. Hæc dicens, scipione suo crucigero Crucis si-
gnum pingebat in terra, moxque copiosa inde aqua prorupit, perpetuo scaturire non
desitura pro tanti viri memoria sempiterna.

Post multa terrarum emēsa itinera, cum suis comitibus beatus Patriarcha in Baio-
riam peruenit: vbi commodum hospitem inquirens, diuina agente providentia in-
des Adalberti viri magnæ dignitatis & prædiuitis delatus est, ad cuius dignitatem non
parum addidit tantus pontifex hospitio receptus. Retinuit autem is apud se virū Dei
cum socijs eius anno integro perquam humaniter, officiosè illi semper inferuens &
præbens benignè necessaria. Non est autem tantæ charitatis fraudatus præmio. Vxor
eius, Aua nomine, multo tempore iam vexata morbo grauissimo, vsque adeò viribus
deficiebat, vt eius vita planè pro desperata haberetur. Nihil vltra potuit eloqui, sed
continenter eius obitus expectabatur, non absque multa familiæ & propinquorum
defatigatione. Doluit eius vicem beatus Macarius, ad solitas recurrit preces, aquam
benedixit, crucem suam ea intingit, tres guttulas ab ea cruce in eius os instillat. Crucis
signum exprimēs, & ab ipso mortis aditu illam retrahit ad vitam. Vix intercedit horæ
spatium, mulier reualescit, residet, accersit maritum, loquitur expeditissimè: Vndè, in-
quit, domine mi hic homo venit ad nos, qui tam præclaris meritis nos longè antecel-
lit? O nos felices, qui eius meruimus frui contubernio. Illi sanè post Deum debeo vi-
tam meam. Quærat in opibus nostris quo tanto beneficio aliquam vicem rependa-
mus. His dictis, surgit sana, lætatur familia, laudes Deo, grates viro sancto aguntur, of-
feruntur ei munera, sed hospitalitate contentus, quod gratis acceperat, non nisi gratis
dare voluit, admonuitque eos, vt ea in pauperes conferrent. Crescit inde erga eum ve-
neratio, quòd manus suas videretur excutere ab omni munere: sed quia vix vlla do-
mus est, in qua non sit aliquis, qui & fallere possit & in fraudem impelli, non desuit et-
iam hoc in loco fallacia inimici.

Erant duo ex Adalberti familia, qui vt per scelus possent sibi opes parare, clam
furanter lintheum, quo sacrificans vir sanctus manus solebat abluere. Planè enim
sibi persuaferant, propter tanti viri sanctitatem, efficax illud fore ad quosuis curan-
dos morbos: cogitabantque, si res succederet, ex eiusmodi curationibus grandem
sibi conflarent pecuniam. Ne possent autem furtum depræhendi, aliud lintheum in ab-
lati loco reponcbant. Non planè culpanda fuisse ea fides, si abfuisse sordes & prana
cupidi.

Cruce per-
petuo vti-
tur.

Miraculū.

Cæcus ce-
pit lumen.

Aquæ Cru-
cis signo
elicitur ter-
ra.

Venit in
Bauariam.

Nota vim
Crucis &
aquæ sa-
ciata.

Nota ge-
nus furti
& eius sco-
pum.

cupiditas. Interim res tota viro Dei diuinitus reuelatur: & ille quidem pro sua mansuetudine voluit eam tegere, ne paterent ignominia, sed prapotens Deus non est passus latere. Ambos illos flagellat febris acerrima. Adest vir sanctus, praecommissionem lachrymatur, admonet ut si quid peccassent, confiterentur. Illi pertinaciter negant, plus reformidantes vltionem heri sui, quam iram Dei. Admouet illis vir Dei crucem suam, & iam propè deficientes febris liberat. Tum verò compuncti corde, confitentur facinus suum. Cœpit autem vir sanctus celebris haberi in Baioaria, sed non ferens hominum laudes & fauores, lachrymante hospite & eius coniuge, indè recessit, cum prius & illis & domui illorum benè precatus esset, & salutaribus eos adhortationibus imbuisset.

Indè Moguntiacum perlatus, obuium habet homicidam quendam, fugâ se fertia. Venit Moguntiam. recupientem. Pallebat miser, vultu non multum dissimilis morti, quam fugere nitentur. Insequerentur enim illum hostes, certissimam illi necem allaturi. Vbi is ad beatum Macarium peruenit, vltra nec ausus nec valens progredi, ad eius pedes corruit, petens ut tam praesens periculum à suis ceruicibus auerteret, cum nesciret quis esset. Aduolant mox hostes, ipsi quoque beato viro necem intentantes, si sit ausus eius patronium suscipere. Ille verò intrepidus, medium se interponit inter miserum hominem & persecutores, armisque, quibus pugnare solebat, probè communitus, inter reum & tela hostilia stat imperterritus: obijcit illis furentibus scutum inexpugnabile, crucem illam suam, in cunctis actionibus suis familiare ipsi perfugium. Ore quidem illis, mentem verò DEO supplices offert preces pro misero. Vidisset illic pium sanè spectaculum: hostes arma vibrare, iustum pugnare precibus & meritis, Deum autem stare à iusto, illi resistentes expugnare cœlitus. Tandem enim flexi ad misericordiam, etsi verba sancti episcopi non intelligerent, animum tamen eius faciliè colligentes, humiliter admittunt preces pro reo: atque de equis defilientes, eius amplexantur vestigia, petunt veniam & accipiunt benedictionem, aiunt se in illo vidisse speciem angelicam, & lucem cœlitus radiantem, paratos se offerunt ad omnia, quæ velit de reo fieri: idque adeo, ut ad osculum quoque illum admittere non recusarint, cuius paulò antè sanguinem sitiebant.

Post aliquot dies Moguntia digressus, Coloniam accessit, sanctorum cultura nobis. Sanctam Vbionum Coloniam ingredi. lem, ubi à quodam Tizone admodum reuerenter & officiosè hospitio acceptus est. Erat is & morum honestate inter suos clarissimus, & rerum opulentia nulli secundus, at tamen nihil sibi habere visus est, cum salute corporis careret. Quid enim habet, qui seipso caret? Infestabat eum morbus regius ex multo iam tempore, omnique cibi & potus appetentia prostrata erat, medicis frustra operam suam impendentibus. Iraque ille salutis inops, charitate locuples, hospitem suum voluit quotidie sibi assidere, & ex eodem vase secum & edere & bibere. Quicquid autem cibi capiebat æger, vir sanctus prius benedixit siue sacrauit: nec inanis fuit eius benedictio. Nam post aliquot dies cœpit habere meliusculè, indè magis magisque viribus confirmari, & non edere tantum, sed vorare etiam. Lætatur ille tam insperata salute, gratias vberes agit hospiti suo: at is nihil tale suis tribuens meritis, hortatur eum, ut Deum agnoscat eiusmodi munerum largitorem. Deindè relicta Colonia, circumibat loca meritis insignita sanctorum, & ubique præclara relinquens vestigia meritorum, Machliniam tandem ingressus est. Adit Machliniam. Ibi quoque benigna fidelium veneratione exceptus, apud beati Rumoldi martyris Ecclesiam commodum cum suis hospitium & beneuolum obsequium adeptus est. Ecce autem intempesta nocte tumultus & clamor ingens existit, & vir sanctus repente excitatur. Incendium enim iam quasdam aedes peruaferat, & res erat plena periculi, flammis obuia quæque corripientibus, ita ut nulla vi humana extinguui posse viderentur. Curritur itaque ad beatum Macarium, rogatur ut flamma dei suæ extinguat flammam omnia vastantes. Non necit ille moras, aduolat ad aedes incendio proximas, de tecto extrahit quippiam, & mox Crucis signo consignatum, loco suo restituit. Id ubi sensit ignis furibundus, tanquam valido repulsus vento, non potest vltra progredi, sed in seipso tabefactus, incredibili celeritate deficit. Tollitur in sublime clamor populi, celebratur omnipotentia Christi, beati Patriarchæ merita prædicantur. Ignem Machlinie Crucis signo compepsit.

Post hæc vir Dei proficiscitur Malbodium, quod est sacrarum virginum monasterium, ubi S. Aldegundis virgo quiescit: pro cuius veneratione cum illic hospitio recipi peteret, cum Durandus quidam, vir bonus & humanus, comiter suscepit, & bodium.

pro viribus alacriter ei ministravit. Hærens autem aliquandiu eo in loco, voluit venæ sectione aliquid de sanguine sibi detrahi. Eum sanguinem in vasculum hospes excipiens, vni è seruis suis summo studio asseruandum tradidit. At nequam ille seruus instigante diabolo & invidia stimulante, sacrum illum cruorem in latrinam effudit, se late-
 re posse confidens. Sed iustus Dominus lepra percussit malignum, quæ cum, donèc vixit, de pasta est. Porro beatus patriarcha, sapius corde & ore commemorandus, necdum peregrinationi suæ finem imponens, à Malbodio abiit Cameracum, vbi paucos moratus dies, quis, qualis & quantus esset, diuinitus innotuit. Nam quodam die, sole occumbente, sanctissimæ matris & virginis basilicam, suo more in ea in diuinis laudibus & precibus pernoctaturus, intrauit: sed cum custos templi non sine iniuria eiecit, bile, quæ percitus ostium obserauit. Ille tranquillo animo ante fores Ecclesiæ in preces se proftravit. Deus autem volens ostendere, quanti apud ipsum esset meriti, qui abiectus & obscurus videbatur, ostium basilicæ ei patefecit: quam tamen ea hora vir sanctus ingredi noluit, nè infirmum hominem magis perturbaret. Custos ad nocturnas preces templi fores referaturus, vt eas patere vidit, & peregrinum humi posstratum, timore penè exanimatus est. Manè res omnibus innotuit, Deo à fidelibus gratiæ aguntur, hospes exclusus cœpit haberi clarissimus. Sed ille nihil tale appetens, Tornacum se contulit.

Vltio diuina in seruum malignum.

It Cameracum.

Tornacum se confert.

Ea vrbs & diuitijs & ciuibus abundat, sed populus est leuis & pronus in tumultus. Non autem casu, sed nutu diuino eò peruenit vir sanctus, vbi etiam insigni miraculo illum Dominus cohonestauit. Cùm enim orta esset in vulgo seditio exitiosa, & iam ad arma concurreretur, passim quæ volitarent tela, à ciuibus vibrata in ciues: (quo genere certaminis quid potest esse insolentiùs, cum nec victoriam vllus sequatur triumphus, idem quæ luctus sit & victis & victoribus, ciuitati quæ immineat excidium, quando nec pietati parcitur, nec pudori, in ipsos etiam cognatos sæuiente ferro, & crudelitatem nesciente modum?) in hoc, inquam, rerum discrimine erat Tornaci princeps patriæ senior Balduinus, qui suos milites iubet arma capeffere, non vt pugnent, sed vt furentem populum ab armis ad pacem & tranquillitatem reuocent. Sed illius principis conatus perindè successit, ac si quis in magna tempestate concitatos Oceani velit fluctus compefcere. Prorupit verò etiam beatus Patriarcha cum suis armis, putà, Cruce, precibus & socijs peregrinationis, celeriter quæ accurrat ad locum diri certaminis, fundens quæ cum lachrymis preces ad Dominum, confidenter erigit scipionem suum, cui crucem iuxerat, & nõ sine Dei præsentis ope, furentibus pacem exoptat. Mox languescit procellosa seditio, & redditur tranquillitas: plus quæ potuit hospitis admunitio, quàm Comitum comminatio: tantum quæ vir sanctus illo suo scipione crucigero & fufis ad Dominum precibus effecit, vt sese inuicem oscularentur, & tanto tumultu sine sanguinis fusione sopito, ciuitas tota restituta pacis beneficio lætaretur.

Seditio compefcit erecta Cruce.

Gandaum peruenit.

Iam multo tempore beatus Patriarcha non paruos longinquæ peregrinationis tulerat labores, quibus cùm tandem vellet Dominum finem imponere, Gandaum peruenit, vbi ante omnia sancti Petri cœnobium, quod Blandinium vocant, inuisere voluit, sed visitantis virtus illic ignota fuit. O miseram hominis cõditionem, illic plerumquæ errare mortales in iudicio, vbi tamen nulla est erroris intentio. Non modò non inuitatur ab illis ad hospitium, sed nec admittitur quidem. Peruenit tandem ad monasterium, quod sanctus confessor Bauo suis meritis illustrabat. O felicem illam ciuitatem, eiusque populum, licet id ipsi nescirent, quibus tanta concessa est salus. O diem illam iucundam & memorabilem, diem dignam nunquam carere memoria iucunditatis. Regnabat per id tempus in Gallijs Robertus rex, Flandriæ Marchionum obtinebat Comes Balduinus, cœnobio sancti Petri ad sanctum Bauonem præerat Abbas Ermboldus: qui eum & comites eius hospitio recepit, & peramanter curauit.

In Abbatia S. Bauonis comiter accipitur.

Eius cõuersatio in monasterio.

Abbatis verò & fratrum eximia charitate permotus, sensim cœpit in animum inducere, vt apud illos permaneat. Apparet hîc iudiciorum DEI abyssus multa. Quem enim neque Armenia, neque Antiochena sedes, neque indè à sepulcro D. O. MINI vsque ad sancti Bauonis monumentum, tam vasta terrarum spatia retinere potuere, Gandensis Ecclesia retinuit. Exhibetur indè tanto hospiti communis Ecclesia, commune monasterium, communis quoquæ mensa, sed cubiculum priuatum, vbi cum suis quiesceret. Placet omnibus, nec vlli est onerosa eius san-

is sancta conuersatio: inuitat omnes ad meliora eius pia animi deuotio: nec fratres duntaxat, sed etiam alios eius regionis homines quotidiè confirmat eius sacra benedictio. Crebrò nanque uisitat Ecclesias Gandauensis ditionis, celebrabat Missæ sacrificia in singulis, solitis uacabat precibus, populos ubiquè Deo pijs commendabat uotis. Quibus etsi ob idiomatis imperitiam loqui nesciret, non tamen cessabat pro eis loqui apud Dominum. Quicquid autem ei à fidelibus oblatum esset, mox in pauperes conferebatur, quorum ille ab infantia curam gesserat. Undiquè ad eum populus frequens confluens, & permulti à varijs liberabantur incommodis. Nam etiam aqua, qua manus eius fuissent abluta, nequaquam erat uirtutis expers, & leuis manuum eius attactus ad depellendos morbos erat efficax: qui uerò sublimiori fidei deuotione præditi erant, ijs ad promerendam salutem sola sufficiebat episcopalis benedictio. Inuitabatur plerumque à diuitibus & ægrotis, apud quos confecto negocio, cuius erat causa accitus, mox recurrebat ad cœnobiũ, fratrum egregia erga se beneuolentia allectus. Erijs quidem non rarò instabant apud illum, ut perpetuò cum ipsis maneret, sed surdo canebant, quippe qui planè constituerat in patriam reuerti. Qua tamen in re minimè illi consentiebant eius comites: quibus ille relictis, vno tantum socio itineris contento, Abbati & fratribus ualefaciens, recessit. Sed paulò post instantur pedes, morboque correptus decumbit, & iam de uita eius spes propè nulla superest. Vbi id audiunt Blandinienfes, etsi serò, dolent tamen se talem uirum inuitò non recepisse: itaque ut possint tandem uel inuitum ad se adducere, precibus agunt apud Lambertum id temporis Castellanus. Cùm autem pariter irent ad uirum Dei, adueniunt etiam S. Bauonis fratres: cumque simul omnes confedissent, Castellanus per interpretem rogabat eum, ut ad Blandinienfe monasterium se conferret. Ille uerò oculis in S. Bauonis fratres blanditer coniectis, indicat se cupere ad illos reduci. Tum uerò Castellanus cum Blandinensibus abiit, nullam uim ausus admouere tali uiro: nec minori cum gaudio ad S. Bauonis monasterium reuocatur, quàm fuerat dolore indè digressus, tractaturque ab eis humanissimè.

Multis claris
ret miras
culis.

Dum uult
redire in
patriam, di-
uinitus in-
peditur.

Sed cùm humana subsidia parùm illi prodesent: erat enim exanimi similimus: sanctorum in ea ecclesia quiescentium est uisitatione recreatus. Cùm enim nimia inualetudo non sineret eum vlla potiri somni quiete, quadam nocte nec planè dormiens, nec prorsus uigilans, quasi in ecclasi positus, uidet S. Bauonem sibi adstare, & ut in monasterium ingrediatur, attentè præcipere. Ille uerò, ut sibi uidebatur, surgit, intrat in cœnobiũ, ante sacram aram uidet multæ dignitatis personas sexus utriusque cum S. Bauone refidere: atque in ijs uisus est sibi S. Landoaldum cognoscere, quem solum assererat præ cæteris insulatum Missas celebrasse, atque ipsi cum cæteris absoluto sacrificio benedixisse: ac deinde sanctum Bauonem ex illorum medio surrexisse, extensa manu amãter ipsum tenuisse, atque ut iuxta altare sancti Petri staret, iussisse. Ipso ita stante, eosdem sanctos cum cereis propius ad ipsum accessisse, tanta luce micantes, ut eorum splendorem uix ferret humanus aspectus: atque ita illorum præsentia se confirmatũ, redditamque sibi sensisse salutem. Post hanc uisionem manè surrexit incolumis, fratribus uisa exposuit, & nò quid possent de ueritate ambigere, sanum se ostendit.

Uisionem
lesti recrea-
tur mirifica-
cè.

Manit postea ad quinque menses in cœnobiũ, & rursus cogitat de repetenda patria: sed dum ille statuit repetere Armeniam, à Christo euocatur ad patriam claritatis æternæ. Aduentabat Paschatis sacra solennitas, & sparso iam in uulgus eius recedendi in Armeniam proposito, captata ex temporis opportunitate & ocio deuotione, in sacra Parasceue totius prouinciæ multitudo ad eum confluxit. Inuitabat enim illos dies indulgentiæ & remissionis, dies exultationis & liberationis, dies uidelicet dierum, id est, Dominicæ Resurrectionis, idque pro magno ducebant, si possent illo die Paschalia sacramenta de tanti pontificis manu percipere, eius benedictionibus interesse, non incerti de patrocinio, si se & sua discedenti commendassent.

Rursus me-
ditatur a-
bitum.

Verum dum illi præstolantur abiturum, Deus illum eis prouidet patronum sempiternum, cuius etiam in impendente ipsis calamitate essent patrocinij fruituri. Saetiebat enim tum pestis horrendum in modum, adeò ut penè tota prouincia hominibus orbari uideretur. Excrescebant repente in palatis hominum pustulae, quæ si non chirurgi ferro illic essent aperta, ut noxius efflueret humor, actum erat de uita. Fuit sanè inaudita quædã illius immanissimæ pestis rabies, vincebatque superstitibus multitudo mortium, uixque tot reliqui esse uidebantur, quot possent cadaueribus humanis sufficere. Iam omnis humani auxilij spes ablata erat, tandemque cõmuni omnium sententia decer-

Immanif-
ma pestis
in Fladria

nitur,

Triduanū
ieiunium
hominū
& bruto-
rum ani-
mantium.

S. Macari-
us peste in-
ficitur.

Corpora
sanctorū
exportan-
tur.

Dialog. li.
3. cap. 1.

Moritur S.
Macarius.

nitur, vt triduanum non modò hominibus, sed etiam pecoribus & iumentis indicatur ieiunium, ad Dei implorandam opem omnes confugiant, & suffragia sanctorum Gandai quiescentium humiliter expetant, tantosque patronos, qui Dei misericordiam in eiu smodi periculis conciliare valde aslueuerint, in vnum locum conferant. Sed dum hac illi religione Deum placare instituunt, Deus suam non differt misericordiam, vnū que ex omnibus eligit, in quem fauissima lues postremum irrueret. Is beatus fuit Macarius, qui quàm feruenter & obnixè, quàm multis cum lachrymis & suspirijs diuinam rogauerit clementiam, vt hanc cladem à populo suo auerteret, dici vix queat. Sed dum ille pro alijs intercedit, commune benigna Dei prouidentia periculum cum alijs incurrit, fauaq; illa pestilentia infectus, primò amisit omnem loquendi facultatem, sed mox prophetica donatus gratia, nutibus & signis, quibus poterat, prædixit præter se & alios duos neminem deinceps ea peste occubiturum: quod postea rei euentus approbauit. Deindè autem reddita ei voce, iubet acciri reuerendum Abbatem Eremboldum cum fratribus: qui cum venissent, orauit quamprimùm tonderi sibi caput & barbam. Testamentum autem nullum condidit, quandoquidem peregrinus & pauper, vndè conderet, non habebat. Soli matri suæ remisit partem barbæ suæ, nè diu suspensam torqueret longa filij nunquàm redituri memoria. Indè cum fratribus ingressus cryptam beatissimæ semperque virginis Mariæ, ante altare S. Pauli baculo designauit locum sepulturæ suæ.

Iam tertius instabat dies indicti ieiunij, etiam paruulis & vitulis materna negantur vbera, & modis omnibus propè vis inferitur regno cælorum. Efferuntur corpora sanctorum ex vtroque monasterio, & fit hominum ingens concursus: vbique luctus, vbiq; lachrymarum magna vis, tollitur ad cælum clamor virorum, mulierum, infantium, pecudes quoque & iumenta ad vacua præsepia edunt mugitus intolerabiles. Flebitur interim benignus Deus: feueritatem lenitate temperat, & vt flagellando iustum iudicè ità consolando pium patrem, vtrobiquè fidelem, nusquàm crudelem se declarat. Restituuntur suis locis corpora sanctorum, post lachrymas pro peccatis fusas redeunt singuli ad suas ædes: porrò Patriacha Macarius abijt cum fratribus ad cœnobium, ingressusq; cum illis virtute qua poterat in refectorium, vt vidit illos nō nisi parum panis & aquæ sumere, obsecrando & imperando iubet, vt mutent ieiunium. Asidet etiam ipse mensæ, & hilarem se omnibus exhibens, charitate potius quàm necessitate adductus, ex cibis appositis pauillum edit, sicque eis vltimum vale dicēs, episcopalem impendit benedictionem. Vix ad cellulam redeunti præ imbecillitate virium, fratrum perugil custodia adhibetur. Vbi emigrandi aduenit hora, in lectulo residens, expassis manibus & sursum erectis luminibus, Domino cum lachrymis se commendat, suffragia sanctorum & protectionem angelicorum spirituum multimodis precibus ambiens. Tantus autem eos, qui illi aderant, inuasit horror, ex præsentia, vt creditur, beatorum spirituum, vt quæ admodum de S. Paulino Nolano episcopo annotauit beatus Papa Gregorius, omnes absque mora fugere voluerint, nisi eorum animos erexisset fratrum conuentus, ad equias surgentium. Quibus congregatis caput in terram reclinans, inter psallentes & orantes spiritum feliciter exhalauit: impletaque est eius propheta, ipso postremo ex ea peste occumbente.

Corpus eius feretro impositum, tanta contentione ferebatur ad ecclesiam, vt ad singulos propè passus noui portitores sanctissimo oneri succedere niterentur. Certatim singuli se ingerebant, vt vel extremas feretri partes tenerent. Si cui id negatum esset, illi vel vestes sacrum corpus deferentium attigisse palma suprema fuit. Postquàm ad cryptam ventum est, vbi sepulcri locum ipse designarat, honorarunt eum muneribus, & lachrymis infuderunt, vixque locus capere poterat irruentes turbas. Neque sanè maiorem Armenia luctum ciui & propinquo impendisset, quàm impendit Flandria peregrino. Fleuisset illa fortassis pro cognatione, hæc fleuit pro pietate. Nec verò potuit vulgi deuotioni satisfacere, donèc facie sancti viri detecta, simul totum funeris operimentum tolleretur. Quo ablato, tum demùm videre erat manibus ac pedibus impressa oscula, manantes ab oculis in sacrum corpus lachrymas irruentium, oblata profusè munera, certatim viros ac feminas offerentes, alios annulos, inaures, monilia & torques à suo corpore auellentes, & eius peccatori imponentes. Nam quo quisque maiori erat deuotione præditus, eo liberalius in defunctum dona conferebat, eius apud Deum sibi patrocinia promittens. Obijt verò beatus Macarius 4. Idus Aprilis. Anno salutis 1012. S. Henrico Romanorum Imperatore,

ratore, rege autem Gallorum Roberto. Sacrum autem corpus eius sub Sigero Abbate, qui quartus ab Ereboldo S. Bauonis coenobio praefuit, eleuatum est, & in ipsa eleuatione integrum repertum. Visti sunt in aere duo circuli instar coronarum, quorum alter in medio habebat crucis signum aureo fulgore conspicuum. Interfuere huic eleuationi rex Gallorum Philippus, Comes Balduinus cum proceribus suis & Adela coniuge, filioq; Balduino Hannoniae Comite, Balduinus quoque Nouiomensis & Lietbertus Cameracensis episcopi. Multis vero miraculis etiam post obitum suum claruit vir beatus, quae breuitatis causa praeterimus. Sub hac autem eleuatione antiquior ecclesia eius loci, quam S. Amandus episcopus in honorem S. Petri Apostolorum principis dedicauerat, ob vetustatem praecipuis locis a fundamento instaurata, denuo consecrata fuit in honorem Domini nostri & omnium sanctorum.

Corpus eius eleuatur, & integrum iuenitur, anno Christi 1067.

SANCTI ANTIPAE, PERGAMI ASIAE EPISCOPI MARTYRIUM, EX SIMEONE

Metaphraze.

Vm aduersus Christianos persecutionem excitasset Dominianus, qui Apostolorum tempore Romanum Imperium obtinuit, per orbem vniuersum ad omnes magistratus missa sunt literae, vt homines Christiani decretis Imperatoris parerent, & sine vlla excusatione stultam idolorum religionem colerent, eorumque templa omni honore venerentur. Tunc fidelis verum Deum confitentium multitudo patefacta est, & magna Martyrum, pro Christi Saluatoris fide vbiq; decertantium, virtus apparuit. Tunc & Ecclesiae fideique basis, & Christianae veritatis fundamentum, atque aeternae diuinitatis vnigeniti praeco Ioannes Apostolus praestantissimus in Patnum insulam relegatus est. Vbi dum magnum Christi Martyrum coetum ijs, quae de septem Ecclesijs scripsit, confirmaret, Antipas testis meus fidelis, inquit, qui occisus est apud vos, vbi satanas habitat. Ex ijs Apostoli verbis intelligi potest, quibus essent moribus praediti homines illi, qui Pergamum incolebant, vbi erat satanae domicilium. Ibi nec naturae lex seruabatur, nec vlla erant iudicia. Tantum sibi quisque iuris vindicabat, quantum viribus & robore valebat. Sibi que satis iusti videbantur, & fortes ac boni, qui Christianum aliquem detulissent.

11. April.

Iohannes Apostolus Apocalypsin scripsit.

Cum igitur Christianorum coetus magno in discrimine versaretur, Antipas vir strenuus & constans nihil turbabatur: sed tanquam in angeli naturam esset ex homine conuersus, fortiter resistebat, nec vlla prorsus in re formidabat, quinimmo saepius prodibat in publicum: & tortorum minas negligens, in medio ipsorum fulgebat: & pura syn-ceraeque fidei splendore tenebricosos idololatriae errores discutiebat. Quamobrem omnes, qui putarentur dij, fugiebant, & ne vnus quidem eorum audebat in ea vrbe manere, in qua sanctus ipse commorabatur. In somnis igitur sacrificulis suis daemones apparebant, dicentes, se nec sacrificiorum esse participes, nec nidorem suscipere, propterea quod a Christianorum principe Antipa fugarentur. Qua re indignata multitudo, in Antipam impetum facit, eumque comprehendit, & in locum, vbi fieri sacrificia solebant, trahit. Et Praefectus sic eum alloquitur: Tunc es Antipas ille, qui nec ipse decretis Imperatorum obtemperas, & alios, ne obtemperent, adhortaris: & sacrificia, quae fieri a nobis solent, ita perturbas, vt deorum neminem pinguedine, aut nidore tui permittas? ex quo factum est, vt dij omnes recesserint: & periculum imminet, ne tueri ciuitatem amplius velint. Satis sit tibi ad hunc vsque diem Christianae susperditioni vacasse. Resipisce iam, & legibus nostris pare, vt dij, qui pulcherrimae huic vrbi praesunt, curare nos ac tueri queant. Quod si facere recusaris, & partium tuarum studio, deorum neglexeris religionem, ex Romanarum legum praescripto meritis supplicij afficeris. Respondit beatus Antipas: Vnum hoc scito, me Christianum esse, & impio Imperatoris decreto ab omni ratione alieno parere omnino nolle. Et quoniam quaestionibus tuis respondendum est, id facia libenter. Si enim dij, quos adoratis, & quos totius orbis dominos asseritis, sic ab homine mortali fugari se dicunt, vt cum vestri detentores ac vindices esse debeant, opem vestram implorent, facile potestis errorem vestrum agnoscere.

Antipae constantia.

Daemones fugiunt cum.

Sustinetur vincit coram Praefecto.

Antipae egregie ostendit fallaciam deorum vanitatem.